

Марія Середницька  
Львівський державний університет  
безпеки життєдіяльності

## СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЕТЕРИНАРНИХ ТЕРМІНІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА АНГЛІЙСЬКУ

У роботі досліджено структурно-семантичні особливості перекладу ветеринарних термінів з української мови на англійську. Проаналізовано види міжмовних відповідників, труднощі перекладу та запропоновано перекладацькі стратегії. Практична цінність полягає в розробці рекомендацій для фахового перекладу ветеринарної літератури.

**Ключові слова:** ветеринарна термінологія, переклад, структурні особливості, семантика, міжмовні відповідники, калька, адаптація.

*The paper examines the structural and semantic peculiarities of translating veterinary terms from Ukrainian into English. It analyzes types of interlingual equivalents, translation difficulties, and proposes strategies. The practical value lies in offering recommendations for professional translation of veterinary literature.*

**Key words:** veterinary terminology, translation, structural features, semantics, interlingual equivalents, calque, adaptation.

**Вступ.** У моїй роботі я розглянула структурні та семантичні особливості ветеринарної термінології у контексті перекладу з української мови на англійську. Актуальність теми зумовлена необхідністю точного та фахового перекладу спеціалізованих термінів, що є важливою умовою міжкультурної комунікації у ветеринарній галузі.

**Методологія дослідження** базується на сучасних здобутках термінознавства, теорії перекладу та галузевої лінгвістики. Було застосовано:

- **описовий метод** — для характеристики термінологічних одиниць та їх класифікації;
- **зіставний аналіз** — для виявлення структурних і семантичних відмінностей між українськими та англійськими ветеринарними термінами;
- **контекстуальний аналіз** — для вивчення ролі контексту у формуванні перекладацького відповідника;
- **метод аналізу словникових джерел та фахових текстів** — для виявлення перекладацьких стратегій;
- **метод вибірки** — для формування корпусу термінологічних одиниць, що стали об'єктом аналізу.

**Роль контексту** у перекладі ветеринарних термінів виявилася ключовою: саме контекст дозволяє обрати точний міжмовний відповідник. У перекладознавстві контекст розглядається як сукупність мовних і позамовних умов, у межах яких вживається певна одиниця, що надає їй конкретного значення [1, с. 45]. Термін без контексту втрачає свою функціональність, оскільки може бути інтерпретований неправильно або сприйнятий неоднозначно. Наприклад, термін *strain* у ветеринарії може позначати як мікробний штам (*bacterial strain*), так і фізичне навантаження чи розтяг (*muscular strain*) [2, с. 71]. Контекст також допомагає уникнути калькування терміна у випадках, коли дослівний переклад не відповідає усталеним нормам цільової мови. Наприклад, англійський термін *navel ill* дослівно перекладається як пупкове захворювання, проте в українській ветеринарній практиці частіше використовується термін омфаліт — латинізована форма, яка відповідає професійній традиції.

**Структурні особливості термінів** охоплюють їхню морфологічну будову та походження. Вони можуть бути запозичені з латинської чи грецької мов або мати національні відповідники.

Наприклад, *rabies* (латинський термін) відповідає українському слову «каз», яке є національним варіантом латинського слова.

**Семантичні особливості** — це мовні ознаки, що стосуються значення термінів у певній галузі знань. Вони визначають, як терміни передають інформацію і які смислові властивості мають.

Одним із основних семантичних типів ветеринарних термінів є терміни, що позначають конкретні хвороби і патології. Наприклад: каз (*rabies*), туберкульоз (*tuberculosis*), параліч (*paralysis*) тощо.

Іншим важливим типом є терміни, що позначають різні органи та анатомічні структури тварин. Наприклад: серце (*heart*), легені (*lungs*), печінка (*liver*), а також складніші анатомічні терміни, що стосуються внутрішніх органів або систем.

Аналіз структурних і семантичних особливостей ветеринарної термінології дозволяє визначити ключові аспекти, які впливають на точність і адекватність перекладу спеціалізованих термінів між цими мовами.

Важливим є також урахування культурних і мовних особливостей кожної з мов, що може впливати на точність і прийнятність перекладу в конкретних професійних та наукових контекстах.

### **Типи перекладацьких відповідників:**

- **Прямий відповідник** — це найбільш точний варіант перекладу. Це усталене слово або термін, який повністю збігається за значенням у мові оригіналу та мові перекладу. Такі відповідники зазвичай уже закріплені в мовній практиці та словниках, тому їхнє використання не викликає сумнівів.
- **Частковий відповідник** — охоплює лише частину значення іншомовного терміна. Він може передавати загальний зміст, але не завжди точно відображає усі смислові відтінки слова. Через це перекладачеві потрібно враховувати контекст, щоб правильно обрати форму передання.

- **Калька** – є способом перекладу, при якому слово або словосполучення перекладається дослівно, шляхом відтворення кожного його елемента. Такий підхід часто використовується для нових або складних термінів, коли в мові перекладу ще не сформовано готового відповідника.

### **Приклади перекладацьких відповідників**

**Прямий:** Наприклад, терміни геморагія (відповідно до латинського haemorrhagia) або туберкульоз є прямими відповідниками в обох мовах, оскільки вони мають однакові корені та однакове значення у ветеринарії.

**Калька:** Наприклад, термін біоценоз у ветеринарії може бути перекладений як biocenosis за допомогою кальки з латинського кореня

**Частковий:** Наприклад, термін lameness у ветеринарії перекладається як кульгавість Lameness в англійській мові може охоплювати не лише кульгавість, а й загальні рухові розлади, пов'язані з болем або неврологічними порушеннями. Українське кульгавість частіше використовується для опису саме механічного порушення ходи, але не охоплює, наприклад, неврогенну слабкість.

### **Основні труднощі перекладу:**

- Відсутність прямих відповідників

Термін *ruminal tympany* часто згадується у ветеринарній літературі щодо звинувачення жуйних тварин, але в українській клінічній практиці його іноді називають здуттям рубця або тимпанією рубця, що може збивати з пантелику читача [2, с. 58].

- Багатозначність термінів

*Inoculation* може означати як щеплення проти хвороби (*vaccine inoculation*), так і інокуляцію клітин біоматеріалу в культуральне середовище (*cell culture inoculation*). Для уникнення

плутанини використовують вакцинація vs. інокуляція клітин [3, с. 102].

- Відмінності концептуальних систем

Термін *metaphylaxis* (запобіжна масова терапія при ризику захворювання в стаді), який не закріплений в українських стандартах, перекладають як метафілактика з фаховим коментарем у дужках [4, с. 94].

- Складність латинських/грецьких компонентів

*Myositis* може бути міозит або запалення м'язів, але в певних підручниках додатково зазначають гострий міозит vs. хронічний міозит для уникнення неоднозначності [3, с. 142].

### **Стратегії подолання труднощів**

Одним із дієвих способів є консультація з фахівцями, коли необхідна термінологічна точність у спеціалізованих галузях. Розробка глосаріїв сприяє уніфікації перекладу, встановлюючи сталі відповідники. Контекстуальний аналіз допомагає обрати правильний варіант у разі багатозначності термінів. За потреби доцільно застосовувати примітки та роз'яснення, щоб уникнути непорозумінь у складних поняттях. Крім того, важливою є адаптація до міжнародних стандартів, що забезпечує відповідність термінів ustalеним нормам.

Використання таких стратегій сприяє точності, ясності та фаховості перекладу.

**Висновки.** Термін є основною одиницею наукової мови, що вимагає точності, однозначності та правильного тлумачення в контексті певної галузі знань. У ветеринарії переклад термінів є складним процесом, який вимагає глибоких фахових знань, урахування контексту та вибору відповідних міжмовних еквівалентів. Для подолання труднощів перекладу використовують глосарії, консультації з фахівцями, аналіз термінологічних структур та адаптацію до міжнародних стандартів.

### **Список використаних джерел**

---

1. Бондаренко Л. О. Особливості перекладу медичних термінів в контексті ветеринарії. Львів : Видавництво Літера, 2017. 250 с.
2. Гаркавий П. І. Теоретичні основи перекладу термінів в агрономії та ветеринарії. Одеса : Остром, 2016. 315 с
3. Зіброва Н. С. Складні терміни в ветеринарії: лексичний та граматичний аналіз. Київ : Видавничий дім, 2015. 276 с.
4. Курінський В. В. Переклад наукових термінів у ветеринарії: практичний аспект. Львів : Видавничий центр, 2019. 198 с.